

Redactie:

Dr. C. G. B. TEN KATE (Secretaris, Kampen, Fernhoutstraat 13),

Dr. H. N. KLUIJVER en Prof. Dr. K. H. VOOUS

1901

Dr. C. G. B. TEN KATE

1966

Bij zijn vijfeenzestigste verjaardag

Ons jongste erelid CORNELIS GERRIT BEREND TEN KATE werd op 8 juli 1901 geboren als tweede zoon van een huisarts in Kampen, aan welke stad hij op een drietal jaren na steeds trouw gebleven is. Aan het einde van zijn gymnasiumtijd, in 1918, werd hij lid van de Club van Nederlandsche Vogelkundigen en in 1919 vinden wij hem dus voor het eerst in de ledenlijst van Jaarbericht No. 9 vermeld. In dat zelfde jaar ging hij in Utrecht biologie studeren, en in 1924 volgde daar zijn doctoraal examen, met tot slot zijn promotie op 24 september 1926 op een proefschrift getiteld: *Über das Fibrillensystem der Ciliaten*. Na zijn benoeming tot leraar in de plant- en dierkunde te Zutphen in 1924, werd hij in 1927 benoemd tot leraar aan het gemeentelijk gymnasium te Zwolle en het gemeentelijk lyceum te Kampen. Van 1933 tot hij in 1966 de pensioengerechtigde leeftijd bereikte was hij rector van het lyceum in Kampen. Zijn echtgenote, CORNELIA VAN BINSBERGEN, heeft van 1924 af zoals het heet „lief en leed” met hem gedeeld, en dan kan ik niet nalaten te denken aan alle tijd die hij moet hebben besteed aan zijn proefschrift, maar vooral aan zijn belangstelling voor de ornithologie. Uit dit huwelijk werden drie dochters en een zoon geboren.

De eerste publicatie van Ten Kate in het Jaarbericht 10 is van 1920 en draagt de titel: *Iets over vogels in een oud boek*, en daar vermeldt hij o.a. een trekwaarneming uit Spitsbergen van 3 oktober 1633; of die dag toen reeds met een hutspotmaal gevierd werd staat er niet bij. Ten Kate's volgende stuk, in Jaarbericht 13 (1923), over Schiermonnikoog draagt al de trotse ondertekening „biol. cand.”, en in No. 17 (1928) volgen de eerste twee korte mededelingen, waarvan hij er — welgeteld — in de loop der jaren nog 136 in het Orgaan van de Club, later Limosa, publiceerde.

In de eerste jaargang van het Orgaan verscheen een artikel over waarnemingen van *Larus minutus* langs de kust van het Kampereiland, in jaargang 2 gegevens over een „nieuwe” kolonie van Purperreigers in N.W. Overijssel, over de talrijkheid van *Cygnus bewickii* langs de Oostkust van de Zuiderzee, en een *Bijdrage tot de kennis van de avifauna van Schokland*, met Van den Brink gepubliceerd namens de „Club van Zuiderzee-

waarnemers", waarvan Ten Kate al gauw de leider werd. Zijn volgende publicaties namens deze club behandelde de avifauna van Schokland (no. 3 en 18, in resp. Orgaan 4 en Limosa 14) en van Urk (no. 7 en 17, in Orgaan 5 en Limosa 14), waarna de broedvogels van de „Oosterpolder", later officieel Oostelijk Flevoland geheten, volgden (no. 34, 36, 37, 39 en 40 in Limosa 25, 27, 28 30 en 31) waarvan het bestand van 1951 tot en met 1957 werd nagegaan. Vele van Ten Kate's 27 artikelen in het Jaarbericht, het Orgaan en Limosa bewijzen zijn belangstelling voor de vogelrijkdom van zijn directe omgeving, zoals zijn mededelingen over het voorkomen van de Kleine Zwaan (Orgaan 2, maar ook Ardea 15), de Ooievaars (Orgaan 5), de Purperreigers in Ambt-Vollenhoven (Orgaan 6 en 9), *Larus ichthyaëtus* (Limosa 19), de Canadese Gans (Limosa 20), het overzomeren van de Reuzenstern (Limosa 29). Vooral de biologie van de Baardmees had zijn grote belangstelling, die aan het licht kwam in twee grote artikelen in Ardea 17 en 18, twee in „Beiträge zur Fortpflanzungsbiologie der Vögel" (7, 1931) en weer twee in het Orgaan van de Club 5, en Limosa 27, het laatste in samenwerking met Koridon over de resultaten van kunstmatige nesten voor deze merkwaardige vogels. Gelukkig bleek zijn noodkreet in De Levende Natuur van 1 maart 1933 over het inpolderingsplan bij de Ramspol wat al te pessimistisch te zijn. Uilen-invasie en uilensterfte (Orgaan 7), osteologische verschilpunten tussen Kleinste en Kleine Jager (Limosa 26), het voorkomen van de Kleine Rietgans in ons land (Limosa 31) en de ontdekking van een tweede vondst van *Turdus dauma aureus* (Orgaan 5) bewijzen ook ruimere ornithologische belangstelling bij Ten Kate in artikelen die getuigen van nauwkeurige bestudering van het onderwerp en gedegen kennis van de literatuur. In Limosa 10: 77—80 bespreekt Hens Ten Kate's *De vogels van het Zuiderzeegebied* uitgebreid en prijst de kritische en zorgvuldige wijze van werken van de schrijver.

In jaargang 3 van het Orgaan van de Club van Nederlandsche Vogelkundigen verzamelde Ten Kate voor het eerst waarnemingen van 1 oktober 1929 tot en met 31 december 1930 onder de titel *Ornithologie van Nederland*, maar het zou tot 1937 (Limosa 10) duren eer deze door hem verzorgde en zo bijzonder de belangstelling van alle vogelwaarnemers trekkende rubriek regelmatig van jaar tot jaar gepubliceerd werd. En dat is zo tot heden doorgegaan. Wie enig idee heeft van de geweldige hoeveelheid werk die het verzamelen van betrouwbare gegevens vereist, zal de bewondering begrijpen die wij voor Ten Kate's arbeid koesteren, en hem het erelidmaatschap van de Club, en nu ook van de Nederlandse Ornithologische Unie alleen reeds om deze reden van harte gunnen. Bovendien verzorgde hij nog de rubriek *Terugvondsten van in het buitenland geringde vogels*, van no. 3 tot no. 33, dat wil zeggen van 1935 tot en met 1960, de laatste 8 jaar samen met J. Taapken. Hij was sedert 1929 redacteur en secretaris der redactie van het Orgaan en na de fusie van de Club van Nederlandsche Vogelkundigen met de Nederlandse Ornithologische Vereniging in 1957 lid van de redactie van Ardea en Limosa, welke functie nog steeds door hem bekleed wordt, al trad hij in 1962 als secretaris af. Maar ons erelid is steeds Limosa als „zijn" tijdschrift blijven beschouwen, dat hij praktisch geheel verzorgde en waaraan hij zózeer zijn hart verpand heeft, dat na 1929 geen artikelen van zijn pen meer in Ardea verschenen zijn.

Bij dit alles heeft Ten Kate ook nog op zijn uiterst nauwgezette wijze gedurende meer dan 13 jaren de eindredactie gevoerd van het door oorlog en tegenslag geplaagde standaardwerk *De Nederlandsche Vogels* (1936-1949) en tenslotte heeft hij als laatste man de in 1962 verschenen *Avifauna van Nederland* gecorrigeerd, en daarmee de Commissie die deze had samengesteld een aanzienlijk aantal fouten en onnauwkeurigheden bespaard. Men kan zich slechts afvragen hoe iemand naast het steeds meer tijd en inspanning vragende werk als rector van een lyceum zich nog zó verdienstelijk voor onze vereniging en voor de ornithologie heeft kunnen maken. Het zal een zegen voor hem zijn dat hij, nu hij zijn werk heeft moeten beëindigen, daarnaast altijd een zo levendige belangstelling voor de vogels gehad heeft, maar naar ik meen eveneens dat nu zijn echtgenote wat rustiger van zijn vriendelijke persoonlijkheid kan genieten. Voor wie wil weten hoe weinig het uiterlijk van onze vriend in 30 jaar veranderd is, moge het aardig zijn nog eens met een glimlach de foto van bestuur en redactie tegenover p. 1 van jaargang 9 van het Orgaan te bekijken.

W. H. BIERMAN